

VN/6579/2019

YHTEISKUNTA- JA YRITYSVASTUUN NEUVOTTELUKUNNAN 29.1.2020 KOKOUKSEN PÖYTÄ-
KIRJA

Aika 29.1.2020
klo 14.00–16.00
Paikka Tieteiden talo, Kirkkokatu 6, sali 309

Läsnä:

Neimala Antti, TEM, pj. (x)	Liisa Huhtala (x)
Kent Wilska, UM (x)	Malena Sell, UM
Merja Saarnilehto, YM	Markus Seppelin, STM (x)
Esko Pyykkönen, VNK	Petri Vihervuori, VNK (x)
Karoliina Katila, SY (x)	Tiina Toivonen, SY
Tuuli Mäkelä, EK (x)	Hannu Ylänen, EK
Timo Vuori, ICC (x)	Johanna Sipola, 3K
Pia Björkbacka, SAK (x)	Pekka Ristelä, SAK
Elena Gorschkow, STTK (x)	Antti Koskela, STTK
Anu Tuovinen, Akava (x)	Vesa Vuorekoski, Akava
Ilkka Sipiläinen, Kirkkohallitus (x)	Tiina Vyyryläinen, Kuluttajaliitto (x)
Sonja Vartiala, Finnwatch (x)	Janne Ronkainen, SASK ry (x)
Mikko Routti, FIBS ry	Helena Kekki, FIBS ry (x)
Outi Hakkarainen, Fingo ry (x)	
Jouni Nissinen, SLL	Otto Bruun, SLL

Linda Piirto, TEM (x)	
Sami Teräväinen (x)	
Tia Laine-Ylijoki-Laakso (x)	
Ilpo Nuutinen, VNK (x)	
Sofia Donner, EY (x)	
Jani Alenius, EY (x)	
Sakari Helminen, EY (x)	
Ville Walta, EY (x)	
Jussi Hermunen, EY (x)	

1. Kokouksen avaus

Neuvottelukunnan varapuheenjohtaja Liisa Huhtala avasi kokouksen klo 14.06.

2. Läsnäolijoiden toteaminen

Todettiin läsnäolijat ylläolevan listan mukaisesti.

3. Ilmoitusasiat

Ei ilmoitusasioita.

4. Yritysvastuulakiselvitys

Liisa Huhtala esitteli hanketta neuvottelukunnalle. Neuvottelukunnalle on jaettu hankkeen tarjouspyyntö, jossa määriteltiin selvityksen sisältöä. Avoimen kilpailutuksen kautta saaduista tarjouksista hankkeen ohjausryhmä valitsi arvioinnin pohjalta toimittajaksi EY:n. Ohjausryhmässä ovat mukana UM, YM, TEM, OM ja VNK:n omistajaohjaus. Selvityksen teko osa hallitusohjelman toteutusta. Oikeudellisen selvityksen tavoitteena on konkretisoida yritysvastuulaista käytävää keskustelua. Konkretisointi tarkoittaa, mitä lailla tarkoitettaisiin, miten se olisi toteutettavissa ja mitä asioita tulisi ottaa huomioon. Tavoitteena on selkeyttää keskustelua, jotta päästään eteenpäin. Selvitys ei tule itsessään linjaamaan etenemistapoja. Tavoitteena on puolueeton selvitys, josta tullaan järjestämään lausuntokierros selvityksen valmistuttua. Tarjouspyynnössä asetettiin seuraavia reunaehtoja selvitykselle: oikeudellinen selvitys, millainen velvoitteen sisältö voisi olla, miten se olisi toteutettavissa ja mikä on nykytila ja kehityssuunnat kansainvälisesti ja EU:ssa. Tarjouspyynnössä edellytettiin sidosryhmäkuulemisia ja neuvottelukunnan hyödyntämistä. Näiden osalta voidaan tarkemmin suunnitella käytännön toteutusta, kuinka tiiviisti dialogia käydään. TEM on tyytyväinen, että prosessi on edennyt hyvin.

EY esittäytyi. Sakari Helminen vastaa projektista. Helminen avasi tutkimussuunnitelmaa ja prosessin eteenpäinviemistä. EY kirjoittaa selvityksen, ohjausryhmä ohjaa työtä ja neuvottelukunta toimii neuvoa-antavana elimenä. Selvityksen toteutustavan osalta EY ehdottaa projektisuunnitelman julkaisua ja lopputuotos Word-version ohella verkkosivustoa, joka tiivistää olennaisen ymmärrettävään muotoon. Verkkosivuston toteuttamistapa on auki. Alustava aikataulu tulee tarjouspyynnöstä, mutta aloitus viivästyi. Aikataulu siis vielä tarkentuu. Kuulemistilaisuuksia olisi yksi, mutta sen rinnalla olisi muita tehokkaita kuulemistapoja, esimerkiksi suunnitellun verkkosivuston kautta.

Puheenjohtaja Neimala tarkensi, että tekeillä on juridista selvitys, johon ei tule sisältymään poliittista linjausta. Ministeriön rooli on tilaaja, ohjausryhmä ohjaa ja neuvottelukunta kertoo näkemystään, jota hyödynnetään selvityksen tekemisessä. Toimittajan vastuulla on varsinainen sisältö, ei linjata siis sisältöä neuvottelukunnassa. Ohjausryhmä ja ministeriö pohtivat, miten asiat tuodaan neuvottelukunnan pohdittavaksi.

Tuotiin esiin, ettei verkkosivusto saa sivuuttaa tärkeitä sidosryhmäkuulemisia ja kysyttiin neuvottelukunnan kokoontumisajankohtia. Todettiin, että neuvottelukunta kokoontuu aina tarpeen mukaan ja keväälle on suunnitella lisää kokouksia.

EY tarkensi, että tarkoituksena on tehdä lopputuotoksesta verkkosivusto, ei joukkoistaa selvityksen tekemistä. Puheenjohtaja totesi, että valtioneuvostossa on omat käytännöt kuulemisten järjestämiseen ja selvitysten julkaisemiseen, tarkoitus on hakea lisämaustetta näihin, ei korvata olemassa olevia hyviä käytäntöjä.

Kannustettiin neuvottelukunnan kuulemista ja osallistamista työvaiheiden aikana. Kysyttiin, valmistelee ko neuvottelukunta hallituksen esityksen. Puheenjohtaja totesi, että neuvottelukuntia ei yleensä käytetä lainvalmistelueliminä eikä neuvottelukunnalla ole tällaista tehtävää.

Tuotiin esiin, että avoimuuden lisäksi on syytä kiinnittää huomiota selkokielisyyteen.

Tuotiin esiin, että selvityksen tulisi keskittyä uuteen lainsäädäntöön. On kuitenkin ymmärrettävää, että muut kohdat pitää käydä läpi. Voisi arvioida

muuta lainsäädäntöä suhteessa YK:n periaatteisiin ja arvioida, onko niissä puutteita. EY totesi, että selvityksellä on myös tiedonvälityksellinen rooli, joten on kuvattava, miksi päädytään johonkin lopputulokseen. Siksi kansainvälisellä kehikolla ja muiden maiden säädännöllä on oma roolinsa.

Tuotiin esiin, että kansainvälisten käytäntöjen toimivuus on erittäin relevanttia Suomen ratkaisujen kannalta. On myös hyvä käydä eri toteutusvaihtoehdot läpi.

Puheenjohtaja totesi, että vaikutusarviointi ei voi olla samaa tasoa kuin säädösprosessissa, mutta sitä on hyvä käydä läpi jo tässä vaiheessa.

Tuotiin esiin, että on tärkeää kiinnittää huomiota eri kokosiin toimijoihin. Keskusteltiin sääntelyn mahdollisuuksista ja rajoituksista.

Tuotiin esiin, että olisi hyvää miettiä myös muuta sosiaalista vastuuta, ei vain ihmisoikeuksia tai ympäristöä. Myös työelämän muutos on tärkeä kysymys. Puheenjohtaja totesi, että tilaus on määritelty tarjouspyynnössä. Taustoituksessa voidaan käyttää näitä kysymyksiä, mutta lopputuloksessa laajempaan sosiaaliseen vastuuseen ei voida käyttää paukkuja.

Tuotiin esiin, että olemassa olevan sääntelyn osalta painopistettä pitäisi siirtää raportoinnista huolellisuusvelvoitteeseen eri sääntelyssä. Aikaa ei kannata käyttää soft law -instrumentteihin, paitsi YK-periaatteisiin ja OECD-ohjeisiin.

On hyvä tehdä vertailua verrokkimaihin, esimerkiksi Ruotsi ja Tanska ovat yritysvastuun edelläkävijöitä, vaikka niissä ei ole sääntelyä. Keskuskauppakamarilla on valmisteilla ihmisoikeussertifikaatti.

Kaikkia maita ei ole tarpeen käydä läpi, jos aika on tiukalla.

Todettiin, että muita maita on vaikeaa rajata pois, jotta kokonaiskuva säilyy. Iso osa sääntelystä on raportointia, myös Ranskassa.

Puheenjohtaja totesi, että rajaukset käydään läpi ohjausryhmässä. Ei ole pahitteeksi, että materiaalia on laajasti. HE-valmisteluohjeiden mukaisesta vaihtoehdot pitää käydä läpi.

Yksityiskohtaisemmat kommentit toimitetaan kirjallisesti EY:lle.

5. EU-puheenjohtajuuskauden yritykset ja ihmisoikeudet -konferenssin anti

Kent Wilska esitteli. Konferenssi pidettiin joulukuun alussa Brysselissä, osallistujina 200 henkilöä laajasti eri sidosryhmistä. Konferenssissa käsiteltiin mahdollista sääntelyä, julkista rahoitusta ja toimintaa ns. riskimaissa. Lopputuotoksena [Agenda for Action](#) ja sidosryhmien näkemyksiä yrityksistä ja ihmisoikeuksista kokoava [Perspectives Paper](#). EU tekee paljon, mutta hajanaisesti. Ehdotettiin yritykset ja ihmisoikeus -toimintasuunnitelmaa EU:lle. Saksalaiset ovat olleet mukana valmistelussa, vievät asiaa eteenpäin omalla puheenjohtajuuskaudellaan.

Puheenjohtaja totesi, että silloinen työministeri kehui kovasti tilaisuutta.

6. VN TEAS-selvityshanke: yritysten ihmisoikeusvaikutukset ja niiden hallitseminen

Linda Piirto esitteli. Toteutetaan valtioneuvoston yhteisenä hankkeena selvitys suomalaisyritysten ihmisoikeusvaikutuksista ja niiden hallitsemisesta. Selvityksen kilpailutus on käynnissä. [Selvitys](#) valmistuu loppuvuonna 2020.

7. Yrityksille suunnattu yritykset ja ihmisoikeudet -koulutus

Linda Piirto esitteli. Avoimen kilpailutuksen kautta hankkeen toteuttajaksi on valittu KPMG. [Koulutuksessa](#) käydään läpi muun muassa

ihmisoikeuksien perusteet, kuinka ottaa ihmisoikeusasiat huomioon yrityksen hallintatavassa ja toimintaperiaatteissa, kuinka tunnistaa ja arvioida ihmisoikeusriskejä, kuinka arvioida arvoketjun toimittajia sekä miten yritysten tulisi käsitellä, seurata ja raportoida ihmisoikeusriskejä. Koulutusta tarjotaan 15 yrityksille vuoden 2020 aikana.

8. OECD-valituksen tilanneraportti

Sami Teräväinen esitteli tilanteen.

9. Muut ajankohtaiset asiat

Tuotiin esiin, että Global Compactilla on nykyisin 87 jäsentä Suomessa. YK-strategian mukaan kaikissa maissa pitää olla verkosto, joka on perustettu myös Suomeen. Vetäjäksi on valittu Lenita Toivakka, joka voitaisiin kutsua joskus neuvottelukuntaan.

10. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 15.57.

Antti Neimala
puheenjohtaja

Linda Piirto
sihteeri